

Віктор Коцур

Академік НАПН (дійсний член)
доктор історичних наук, професор.
Ректор Університету Григорія Сковороди
в Переяславі
(Переяслав, Україна)

Dr. hab., Acad. Victor Kotsur

Academician (the real member) of the
Academy of the Educational Sciences,
Doctor of History (Dr. habil.), Professor.
Rector of the Gregory Skovoroda University
in Pereyaslav
(Pereyaslav, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4968-4813>

ResearcherID: 1760067/victor-kotsur/
phdpu.edu@gmail.com

**НУМІЗМАТИЧНЕ ЗІБРАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ»**

**THE NUMISMATIC COLLECTION OF THE NATIONAL
HISTORICAL-ETHNOGRAPHIC RESERVATION «PEREYASLAV»**

Анотація.

Мета статті. Головна мета статті полягає у введенні до наукового обігу матеріалів нумізматичного зібрання НІЕЗ «Переяслав», вивчення його структури та виокремлення найбільш цікавих у контексті історії Переяславищини зразків монет. **Методологія дослідження.** У процесі наукового опрацювання колекції заповідника було використано загальнонаукові методи: аналітичний, ілюстративний, хронологічний, типологічний, а також джерелознавчі методи: критичний, метрологічний та іконографічний. **Наукова новизна** полягає у тому, що вперше до наукового обігу введено комплексне дослідження всієї нумізматичної колекції заповідника а також наведено дані про археологічні знахідки Переяславищини, що потрапили до музею. Опублікований у статті каталог (інвентарний список) монет слугуватиме додатковою джерельною базою для дослідників історії грошового обігу Київщини.

Висновки дослідження. В умовах активного поширення т. зв. «чорної археології» з її низькою достовірністю та часто сумнівністю отримуваних даних, з обмеженою можливістю використання відповідних знахідок у нумізматичних дослідженнях актуальним для сучасної нумізматичної науки стало введення до наукового обігу та дослідження музейних колекцій. Нумізматична колекція НІЕЗ «Переяслав» була досліджена досить фрагментарно: науковцями введено до наукового обігу фальшиві монети Речі Посполитої та традиційні жіночі прикраси – «дукачі», співробітниками археологічної експедиції музею регулярно публікувались результати пошуків на Переяславищині та нові надходження знахідок до музею. Колекція нумізматики НІЕЗ «Переяслав» налічує більше 12.000 монет від Римської імперії до ХХ століття. Частина предметів нумізматики на сьогодні експонується у приміщеннях заповідника. Монети ХVІІ–ХVІІІ століття, карбовані у Західній Європі, Речі Посполитій та Московії, експонуються у відділі «Музей Заповіту», жіночі прикраси для одягу – «дукачі», також експонуються у філії «Музей українських обрядів». До музею протягом останніх 20 років надійшли монети, знайдені археологами на Переяславищині: античні монети Римської імперії, монети Київського князівства, Візантії, Речі Посполитої та її васальних у ХVІІ столітті земель. У нумізматичній колекції НІЕЗ «Переяслав» збережено 47 талерів

Західної Європи, які повністю відповідають специфіці грошового обігу регіону. Окраса музейної колекції – карбований за часів реформи Олексія Михайловича «єфімок з признаком» 1655 року. Досить значну за кількістю частину колекції складають монети Російської імперії. Особливу цікавість викликають монети Петра I – алтини, гривеники, рідкісні полтини та рублі правителя. Також у колекції музею представлені срібні рублі 1730-х років, прикрашені деталізованими портретами російських імператриць – Ганни Іоанівни та Катерини I. Окрім того на Правобережжі були поширені монети, карбовані у Царстві Польському на монетному дворі у Варшаві, які під час правління імператора Миколи I мали подвійні номінали у рублях, копійках, золотих та грошах. У колекції музею представлені рідкісні $\frac{3}{4}$ рубля / 5 золотих 1838 року. Монети Олександра III, окрім обігових монет, зберегли й коммеморативні зразки рублів, які були випущені на честь коронації імператора у 1883 році.

У музейній збірці найбільше російських імперських монет, що карбувалися у період правління останнього з династії Романових – імператора Миколи II. Саме вони поєднують, практично, весь номінальний ряд мідних та срібних монет. До спеціальної інвентарної книги було помилково внесено монету, у складі якої, за результатами проведеної апробації, не виявилось вмісту дорогоцінних металів. Із високим ступенем імовірності можна стверджувати, що даний виріб – тогочасна підробка монети. В колекції музею зберігаються 70 дукачів, що походять з етнографічної зони Середньої Наддніпряниці (Полтавської, Чернігівської, Черкаської та Київської областей) і можуть бути датовані кінцем XVIII – початком XX століття.

У колекції НІЕЗ «Переяслав» також збережено декілька скарбів. Це скарб півтораків Сигізмунда III Вази кількістю 291 монета та дровових копійок Московського царства часів Петра I кількістю 265 одиниць. Найбільш пізні монети, що збережені у колекції НІЕЗ «Переяслав», – монети Радянського Союзу. Здебільшого це срібні полтинники РСФСР зразка 1921–1922 років, рубль 1921 року, а також карбовані за часів НЕПу полтинники з образами «ковалів» 1924–1927 років.

Перспективою подальших досліджень ми вважасмо введення до наукового обігу нових надходжень нумізматичної колекції НІЕЗ «Переяслав» а також вивчення та введення до наукового обігу матеріалів із зібрань нумізматики інших музеїв України.

Разом із предметами нумізматики у фондовому сховищі музею також зберігаються предмети фалеристики: нагороди, медалі та відзнаки, які так само потребують окремого детального дослідження.

Ключові слова: НІЕЗ «Переяслав», колекція нумізматики, археологічні пошуки, Річ Посполита, «єфімок з признаком», тогочасні підробки, дукачі.

Summary.

The aim of the study is to introduce into the scientific circulation of the materials of the numismatic collection of NHER «Pereyaslav», to study its structure and to identify the most interesting samples in the context of the history of Pereyaslav region coin. **Research methodology.** In the process of scientific study of the collection of the museum were used generally scientific methods: analytical, illustrative, chronological, typological, as well as source methods: critical, metrological and iconographic. **The scientific novelty** is in the first comprehensive study of the entire numismatic collection of the reservation that has been introduced into scientific circulation, as well as the data of the archeological finds of the Pereyaslav Region that have been included in the museum. The catalog (inventory list) published

in the article will serve as an additional source for the researchers of the history of money circulation in Kyiv region.

The Conclusions. In the conditions of active distribution of the so-called «black archeology» with low reliability and often doubtfulness of the received data, with limited possibility of use in the numismatic researches, actual for modern numismatic science is the introduction into the scientific circulation and research of the museum collections. The numismatic collection of the museum was investigated quite fragmentarily: the researchers introduced counterfeit coins of the Polish-Lithuanian Commonwealth and the traditional women's jewelry «dukach», and the staff of the archaeological expedition of the museum regularly published the results of searches for perehodlavlav. The numismatics collection has more than 12,000 coins from the Roman Empire to the XX century. Some of the numismatics items are displaying in the exposition at the reserve's premises. Coins of the XVII-XVIII centuries, minted in Western Europe, Commonwealth and Muscovy are on display in the Museum Department of the Covenant.

During the last 20 years, the museum was receiving coins excavated by archaeologists in Pereyaslav: ancient coins of the Roman Empire, coins of the Kyiv principality, Byzantium and Polish-Lithuanian Commonwealth and its vassal lands in the XVII century. The numismatic collection contains 47 thalers of Western Europe, which fully correspond to the specifics of the circulation of the region. The decoration of the museum collection is «efimok with signs» minted during the reform of Alexei Mikhailovich in 1655. A considerable part of the collection are the coins of the Russian Empire. The greatly interesting are the coins of Peter the Great – altinas, hryvnia, rare poltina and ruble of the ruler. Decorated with detailed portraits of the Russian Empresses Anna Ioannivna and Catherine the Great and the silver rubles of the 1730s are also presented in the museum's collection. Common on the Right Bank were coins minted in the Kingdoms of Poland at the Mint in Warsaw, which during the reign of Emperor Nicholas I had double denominations in rubles, kopecks, zloty and grosz. The museum's collection presents the rare $\frac{3}{4}$ rubles / 5 zloty coin minted in 1838. In addition to circulating coins, the Alexander III coins also preserved by commemorative rubles, issued in honor of the emperor's coronation in 1883.

Most of the Russian imperial coins in the museum collection were minted during the reign of the last emperor of the Romanov dynasty - Nicholas II, combining practically the entire nominal series of copper and silver coins. In the special inventory book was mistakenly entered a coin that, according to the results of the research, did not show the content of precious metals. It is highly probable that this is a product of a counterfeiters being made for the purpose of treat. The museum's collection contains 70 dukachs originating from the ethnographic zone of the Middle Dnieper region (Poltava, Chernihiv, Cherkasy and Kyiv regions), the products can be dated to the end of XVIII – the beginning of XX century.

The collection contains also several treasures. This are the treasure of one and a half grosz (poltorak) of Sigismund III Vasa in the amount of 291 coins, and the treasure of the wire kopecks of the Moscow Kingdom of the time of Peter I the Great in the amount of 265 pieces. The most recent coins kept in the collection are the coins of the Soviet Union. For the most part, these are the silver shades of the RSFSR of the sample of 1921-1922, the ruble of 1921, and also minted during the NEP the «blacksmiths» type of 1924-1927.

As the **prospects of further research** we see the introduction into the scientific circulation of new additions to the numismatic collection, as well as to study and introduce into the circulation materials from collections of numismatics of other museums in Ukraine. In addition to the numismatics items, the museum's stockpile also houses items of phaleristics: awards, medals and insignia, which also require a separate detailed study.

Keywords: *NHER «Pereyaslav», numismatic collections, archeological researches, Polish-Lithuanian Commonwealth, «yefimok with signs», money counterfeits, «dukach» as the closes adornment.*

Постановка проблеми. В умовах появи протягом минулих 20-ти років численної кількості матеріалів «чорної» археології, більша частина корисної для науки інформації щодо яких, зазвичай, стала безповоротно втраченою¹, матеріали, збережені та зібрані співробітниками музеїв становлять надзвичайно цінне джерело вивчення, яке відзначається високим ступенем достовірності.

Вивчення фондкових колекцій та їх публікацію ми визначали як один із актуальних напрямків досліджень у галузі середньовічної нумізматики в Україні².

У попередніх нумізматичних розвідках нами було введено до наукового обігу монети з колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника³, Національного музею історії України та Дніпропетровського національного історичного музею⁴.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нумізматична колекція НІЕЗ «Переяслав» була досліджена досить фрагментарно. Автором було введено у науковий обіг «єфімок з признаком» 1655 року⁵ а також європейські крупні срібні монети – талери XVII століття⁶. Тогочасні підробки виготовлені за прототипом монет Сигізмунда III Вази (1587–1632), опубліковані А. Бойком-Гагарінін та А. Кузьменком⁷. Традиційні жіночі прикраси народного святкового вбрання – «дукачі», з колекції опубліковано у працях І. Дунайної⁸, О. Юрченко⁹ та В. Нестеренко¹⁰. Археологом О. Прядко повідомлено про знахідку на території заповідника монет Римської імперії¹¹, Київського князівства XIV століття¹², монет Речі Посполитої та окупованих Швецією земель Балтії¹³. Співробітником заповідника Д. Тетерею введено у науковий обіг нове надходження до зібрання з місцевих археологічних знахідок – мідний анонімний фоліс Візантії¹⁴.

Теоретико-методологічні основи дослідження. У процесі наукового опрацювання колекції заповідника було використано загальнонаукові методи: аналітичний,

¹ Kotsur V. Methodological issues of modern numismatic research: materials of «black» archeology and scientific research. *Studia I Materialy «Forum Numizmatyczne, Pieniadz I Mennice»*. № 1. Bialystok, 2016. S. 5-9.

² Коцур В. П. Актуальні напрями та організаційні засади сучасних досліджень середньовічної нумізматики в Україні. *Наукові записки з української історії: Збірник наукових статей*. Вип. 33. Переяслав-Хмельницький, 2013. 222 с.

³ Коцур В. П. Португал Богемії з колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. *Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання нумізматики в системі спеціальних галузей історичної науки»*. (21 - 22 червня 2018 р.). Меджибіж-Переяслав-Хмельницький-Кропивницький-Київ, 2018. С. 89-90.

⁴ Kotsur V., Voiko-Gagarin A. Napoleon russian forged assignations in Naddniproianshchyna (over Dnipro land). *East European historical bulletin*. Issue 11. Drohobych, 2019. P. 66-77.

⁵ Коцур В.П. Єфімок з признаком у колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки»*, 5-6 листопада 2015 р. Кіровоград-Київ-Переяслав-Хмельницький, 2015. С. 59-60.

⁶ Коцур В. П. Талери и ефімок с признаками в коллекции Национального историко-культурного заповедника «Переяслав», как источник денежного обращения в Украине в XVI-XVIII веках. *Acta Archaeologia Lodziensia*. Nr 61. Lodz, 2016. P. 77-80.

⁷ Бойко-Гагарін А. С., Кузьменко А. В. Фальшиві монети часів Сигізмунда III Ваза у колекції НІЕЗ «Переяслав». *Зб. наук. ст. «Переяславський літопис»*. Випуск 9. Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 186-188.

⁸ Дунайні І. Г. Дукачі та лимани з колекції НІЕЗ «Переяслав». *Переяславіка: Наукові записки НІЕЗ «Переяслав»*. Переяслав-Хмельницький, 2009. Вип. 3(5). С. 115-118.

⁹ Юрченко О. Дукач із с. Лецьки на Переяславщині. *Наукові записки з української історії*. Випуск 33. Переяслав-Хмельницький, 2013. С. 168-169.

¹⁰ Нестеренко В. І. Особливості золотарського ремесла Лівобережжя Черкащини (за фондовою колекцією дукачів). *Переяславіка: Наукові записки НІЕЗ «Переяслав»*. Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 6 (8). С. 187-197.

¹¹ Прядко О., Юрченко О. Нові знахідки римських монет на Переяславщині. *Ніжинська Старовина. Серія Памяткознавство Північно-Східного регіону України*. № 9. Випуск 24 (27). Ніжин-Київ, 2017. С. 84-91.

¹² Прядко О. Знахідка монети Володимира Ольгердовича XIV ст. з м. Переяслав. *Нові дослідження пам'яток Козацької доби в Україні*. Випуск 28. Київ, 2019. С. 125-126.

¹³ Прядко О., Юрченко О. Нумізматичні знахідки ранньомодерного часу з с. Пристроми на Переяславщині. *Нові дослідження пам'яток Козацької доби в Україні*. Випуск 24. Київ, 2015. С. 143-148.

¹⁴ Тетеря Д., Прядко О. Знахідка візантійської монети на території Південно-Західної Переяславщини. *Збірник праць IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми нумізматики в системі допоміжних історичних дисциплін»*. 22-23 червня 2016 р. Кіровоград-Київ-Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 26-29.

ілюстративний, хронологічний, типологічний, а також джерелознавчі методи: критичний, метрологічний та іконографічний¹.

Формулювання цілей статті. Головна мета статті – введення до наукового обігу матеріалів нумізматичного зібрання НІЕЗ «Переяслав», вивчення його структури та виокремлення найбільш цікавих у контексті історії Переяславщини зразків монет.

Виклад основного матеріалу дослідження. Колекція нумізматики НІЕЗ «Переяслав» налічує більше 12.000 монет від Римської імперії до ХХ століття. Спеціальна інвентарна книга з обліку предметів нумізматики має шифр «СН» для таких, що містять у своєму складі дорогоцінні метали та каміння; для тих монет, які входять як складові основного фонду Переяслав-Хмельницького історичного музею вона має шифр «СД». Інвентарні номери за інвентарною книгою предметів колекції нумізматики та фалеристики мають позначення літерою «Н». Також предметам з музейного зібрання у фондово-обліковій документації присвоюється номер за книгою надходження або книгою вступу, що в заповіднику прийнято зазначати літерами «КВ» (наприклад: Монета копійка Олексія Михайловича, Московське царство. Інв. № Н-1359, КВ-12712).

Інвентарні книги музею з фондово-обліковою документацією призначені для внутрішнього користування у музеї. В той же час старі інвентарні книги можуть пролити світло на історію створення колекції², надати змогу вивчити окремі епізоди формування та зберігання колекції³, отримати додаткові свідчення про окремі зразки колекції. Для виконання даного дослідження інвентарні книги, складені зберігачами музею, прислужилися для вивчення та формування структури нумізматичної колекції.

Частина предметів нумізматики нині експонується у приміщеннях заповідника. Монети XVII–XVIII століття, карбовані у Західній Європі, Речі Посполитій та Московії, експонуються у відділі «Музей Заповіту», жіночі прикраси для одягу – «дукачі», також експонуються у філії «Музею українських обрядів»⁴.

Знахідки античних монет відомі дослідникам на Правобережжі⁵ та Київщині⁶, зокрема у Переяславському районі. Дослідником О. Колибенком повідомляється про виявлення неподалік від сучасного села Натягайлівка борисфена античної Ольвії та передачу його до лабораторії археологічних досліджень при кафедрі історії та культури України ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»⁷, де з 1996 року функціонує Музей освіти та історії⁸.

Про знахідку двох монет Римської імперії на території скансену «Музею народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» у 2013 році повідомляють О. Прядко та О. Юрченко⁹. Розвідками Археологічної експедиції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» виявлено денарії римських імператорів Луція Елія (100–138 рр. н.е.), Антоніна Пія (86–161 рр. Марка Луція Коммода (161–192 рр.) (Рис. 1).

¹ Калакура Я. С., Войцехівська І. Н. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів історичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2002. С. 120.

² Бойко-Гагарин А., Корпусова І. Монетно-вагові зливки гривні та їх тогочасні підробки з колекції Одеського археологічного музею. Записки отдела нумизматики и тореvтики Одесского археологического музея. № III. Одесса: Ибрис, 2017. С. 120-132.

³ Орлик В., Бойко-Гагарин А. Монети, передані з Всеукраїнського Історичного Музею імені Тараса Шевченка до Державного Банку СРСР в 1933-1934 рр. Studia I materialy z Miedzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. «Utraczone kolekcje numizmatyczne». 6-7 grudnia 2018 r. Warszawa: Zamek Krolewski w Warszawie, 2019. S. 225-237.

⁴ Зубер С., Захарченко С. Музей українських обрядів НІЕЗ «Переяслав»: до історії започаткування та проведення народних свят. Жовківські читання 2011. Збірник статей першої наукової конференції «Музей в сучасному світі». Львів: Растр-7, 2011. С. 88-91.

⁵ Орлик В., Коцур В., Цыганенко Л. 2019. Клад ольвійських монет «борисфенов», знайдений в Городищенском районе Черкасской области весной 2018 года. Acta Archaeologica Lodziensia, 65, 37-48.

⁶ Mielczarek, M., & Orlyk, V. (2019). New find of Olbian coins. Tarasheha district, Kyiv region, Ukraine. Skhidnoevropeyskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin], 13, 33-39. doi: 10.24919/2519-058x.13.190763

⁷ Колибенко О., Колибенко О. Знахідки ольвійських монет на Переяславщині. Збірник праць IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми нумізматики в системі допоміжних історичних дисциплін». 22-23 червня 2016 р. Кіровоград–Київ–Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 18-21.

⁸ Демус І. О. Музеї при закладах освіти Переяславщини. Переяславський літопис. Випуск 2. Переяслав-Хмельницький, 2011. С. 22-37.

⁹ Прядко О., Юрченко О. Нові знахідки римських монет на Переяславщині. Ніжинська Старовина. Серія Пам'яткознавство Північно-Східного регіону України. № 9. Випуск 24 (27). Ніжин-Київ, 2017. С. 84-91.

У колекції НІЕЗ «Переяслав» також наявна мідна монета Візантійської імперії. У 2012 році на околиці с. Пристроми Переяслав-Хмельницького району було знайдено мідний анонімний фоліс Візантії, який згодом був переданий до колекції заповідника. Фоліс належить до класу «В», карбований у період правління Романа III Аргір або Михайла IV (з 1030–1035–1042 рр. ?). Ми підтримуємо позицію дослідників знахідки, Д. Тетері та О. Прядка, щодо свідчення вказаної знахідки про розвинені торгівельні відносини Переяславського князівства у період Давньої Русі¹.

На території музею просто неба НІЕЗ «Переяслав» – «Музею народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» – у 2017 році було виявлено монету Київського князівства рідкісного типу із зображенням «вузла щастя» на реверсі, карбовану за правління Володимира Ольгердовича у 80-90-х роках XIV століття².

Найбільша кількість серед збережених у НІЕЗ «Переяслав» монет належить до періоду карбування Речі Посполитої, її васальних земель, курфюршества Бранденбург-Пруссія та окупованих Швецією територій Балтії.

Своєрідний «зріз» характерних для грошового обігу Переяславщини XVI–XVII століть особливостей демонструє комплекс монет, зібраних у 2009 році одним із мешканців с. Пристроми Переяслав-Хмельницького району Київської області та переданих до зібрання НІЕЗ «Переяслав»³. Нове надходження монет поєднувало півгроші Яна I Ольбрахта (1492–1501), Олександра Ягеллона (1501–1506) та Сигізмунда I Старого (1506–1545), московську деньгу Івана IV Грозного (1533–1584), польсько-литовські монети Сигізмунда III Вази (1587–1632), монети Бранденбурга-Пруссії курфюрста Георга Вільгельма (1619–1640) а також соліди шведських королів Густава II Адольфа (1611–1632), його доньки Христини (1632–1654) та її наступника Карла X Густава (1654–1660), виготовлені на монетних дворах окупованих Швецією земель Балтії, та імітації за їх прототипом, виготовлених у Молдавському князівстві на монетному дворі м. Сучави.

Серед монет Речі Посполитої варто відмітити рідкісний зразок гроша, карбованого у 1577 році під час облоги Гданська (Інв. № Н-3663, КВ-1413). Монети XVI століття представлені також і поширеними на ту пору у грошових розрахунках пруськими широкими грошами курфюрста Альбрехта Гогенцоллерна та грошами Сигізмунда I Старого, що були виготовлені на монетних дворах у Гданську та Вільно у Великому князівстві Литовському. У музеї монети литовського карбування, представлені поширеними півгрошами, збережено у вигляді зразків років найбільш чисельної емісії: 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552 та 1556 років (Н-3663-(1-92), КВ-1413).

Справжнього апогею у своєму розвитку грошова система досягла у період правління у Речі Посполитій Сигізмунда III Ваза. У цю пору на українських землях в обігу перебуває небачена раніше кількість монетних номіналів, карбованих на численних монетних дворах. У колекції музею представлені у фондах та експозиції найбільш популярні монети дрібного та середнього номіналу, карбовані за часів монарха, особливо найбільш популярні гроші, півтораки, трояки, шостаки та орти (18 грошовики або ¼ талерові монети). Схожими за стилем виконання з півтораками Речі Посполитої були драйпелькери курфюршества Бранденбург-Пруссія та карбовані шведами на монетних дворах в окупованих Ризі та Ельблонгу, які також у значній кількості представлені серед монет зібрання заповідника.

¹ Тетеря Д., Прядко О. Знахідка візантійської монети на території Південно-Західної Переяславщини. Збірник праць IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми нумізматики в системі допоміжних історичних дисциплін». 22-23 червня 2016 р. Кіровоград–Київ–Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 26-29.

² Прядко О. Знахідка монети Володимира Ольгердовича XIV ст. з м. Переяслав. Нові дослідження пам'яток Козацької доби в Україні. Випуск 28. Київ, 2019. С. 125-126.

³ Прядко О., Юрченко О. Нумізматичні знахідки ранньомодерного часу з с. Пристроми на Переяславщині. Нові дослідження пам'яток Козацької доби в Україні. Випуск 24. Київ, 2015. С. 143-148.

Серед наявних у фондах НІЕЗ «Переяслав» монет Сигізмунда III Ваза (1586–1632) дослідниками А. Бойком-Гагаріним та А. Кузьменком виявлено три тогочасні підробки, виготовлені у XVII столітті для отримання за рахунок їх збуту незаконних прибутків. Монетні фальсифікати зберігаються в одному пакеті з близько 100 монетами Сигізмунда III Вази (Інв. № ПХІМ КВ-285, Н-534). Монети виготовлені з міді, поверхневий шар білого металу втрачений, стилістично елементи зображення скопійовані фальшивомонетниками на досить примітивному рівні. Підробки імітують півтора гроша 1619–1627 років та дрібні соліди за прототипами карбованих на монетному дворі у м. Ризи¹.

Монети Речі Посполитої другої половини XVII століття представлені у меншій кількості шостаком 1683 року короля Яна III Собеського (Н-37, КВ-2807) та нечастими півтораками 1662 року (Н-565, КВ-4513) і 1666 року (Н-38, КВ-2807) короля Яна II Казимира.

Дорогі та значні торгові угоди реалізувалися за допомогою великогабаритної срібної монети вагою 28 грам – талера, яка карбувалась емітентами майже усієї Європи за єдиним стандартом якості металу та ваги.

Переважає більшість талерів та дукатів, знайдених у скарбах України, – левендаальдери Об'єднаних провінцій Нідерландів, які внаслідок торгівлі поширилися по всій Східній Європі. Саме через високу популярність талерова² та дукатова³ монети також підроблялись фальшивомонетниками. У другій половині XVII століття левендаальдери обмінювались за курсовим співвідношенням на 60 литовських або 75 польських грошів⁴. У скарбах також фігурують флорини, зільбердукати, альбертусталери та ріксдаальдери⁵.

У нумізматиці колекції НІЕЗ «Переяслав» збережено 47 талерів, які повністю відповідають специфіці грошового обігу регіону. У зібранні також зберігається талер архієпископства Зальцбург та швейцарського кантону Сент-Галлен⁶.

В описі до нумізматики колекції заповідника мають місце й певні неточності: в інвентарній книзі вказано на наявність талера Речі Посполитої, карбованому від імені Августа III Сильного у 1754 році, хоча насправді зазначена монета – орт (Рис. 2)⁷.

Найбільш поширеними монетами, карбованими у Московському царстві, були дрібні дровотіві копійки, карбовані за правління Олексія Михайловича (1645–1676) (Н-2133-(1-4), КВ-278) та Федора Олексійовича (1676–1682) (Н-2133, КВ-278).

Окрасою музейної колекції став карбований за часів реформи Олексія Михайловича «ефімок з признаком» 1655 року. Справжні московські «ефімки з признаком» – це західноєвропейські талери з нанесеними на їх поле двома наддруками – штемпелем московської копійки царя Олексія Михайловича та другого клейма у вигляді дати – «1655». Саме такий справжній автентичний «ефімок з признаком» із зібрання НІЕЗ «Переяслав» висвітлений нами у попередніх дослідженнях⁸ (Рис. 3).

Представлений у колекції музею «ефімок з признаком» – це левендаальдер міста Гельдерн 1620-их років, на поле реверсу якого нанесено контрамарку штемпелю московської копійки Олексія Михайловича⁹.

¹ Бойко-Гагарин А. С., Кузьменко А. В. Фальшиві монети часів Сигізмунда III Ваза у колекції НІЕЗ «Переяслав». Зб. наук. ст. «Переяславський літопис». Випуск 9. Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 186-188.

² Бойко-Гагарин А. С. Фальшивый венгерский талер 1580 года. Нумизматика и Фалеристика. №1. 2015. С. 8.

³ Orlyk, W. Falszywy dukat lenny z 1588 roku odkryty na Ukrainie. Przegląd Numizmatyczny. - Gdansk, 2014. - № 3 (86). - S. 48.

⁴ Бакалець О. А. Талер в грошовому обігу України кінця XVI – першої чверті XVIII ст. Бар, 2004. С. 11.

⁵ Котляр М. Ф. Грошовий обіг на території України доби Феодалізму. Київ, 1971.

⁶ Коцур В. П. Талеры и ефимок с признаками в коллекции Национального историко-культурного заповедника «Переяслав», как источник денежного обращения в Украине в XVI-XVIII веках. Acta Archaeologia Lodziensia. Nr 61. Lodz, 2016. P. 77-80.

⁷ НІЕЗ «Переяслав» - №2131/КВ-278.

⁸ Коцур В. П. Талеры и ефимок с признаками в коллекции Национального историко-культурного заповедника «Переяслав», как источник денежного обращения в Украине в XVI-XVIII веках. Acta Archaeologia Lodziensia. Nr 61. Lodz, 2016. P. 77-80.

⁹ Спасский И. Г. Каталог ефимков 1655 г. Нумизматика и Сфрагистика. Т. 4, Киев, 1971. С. 102-103.

Досить значну за кількістю частину колекції займають монети Російської імперії. Особливу цікавість представляють монети Петра I – алтини, гривеники, рідкісні полтини та рублі правителя. Також у колекції музею представлені прикрашені деталізованими портретами російських імператриць Ганни Іоанівни та Катерини I срібні рублі 1730-их років (Рис. 4). Представлені монети використовувалися у процесі грошового обігу, оподаткування та фінансових розрахунків у Гетьманщині¹.

Найбільше російських імперських монет музейної збірки карбовані у XIX столітті та в період правління останнього імператора з династії Романових – Миколи II. Таким чином поєднався, практично, весь номінальний ряд мідних та срібних монет. Монети Російської імперії демонструють значний розвиток фінансів у державі², засвідчують грошові відносини місцевого населення³ а також виступають інструментами оплати податків і зборів⁴, частина яких у першій половині XIX століття у Київській, Подільській та Волинській губерніях зберігалась ще з часу Речі Посполитої⁵. На Правобережжі були поширеними монети, карбовані у Царстві Польському на монетному дворі у Варшаві, які протягом періоду правління імператора Миколи I мали подвійні номінали у рублях, копійках, злотих та грошах. У колекції музею представлені рідкісні $\frac{3}{4}$ рубля / 5 злотих 1838 року (Н-601, КВ-4826). Монети Олександра III, окрім обігових монет, зберегли і коммеморативні зразки рублів, випущені на честь коронації імператора у 1883 році (Н-602, КВ-4827).

До спеціальної інвентарної книги помилково було внесено монету, в складі якої за результатами проведеної апробації не виявилось вмісту дорогоцінних металів (Російська імперія. Монета 20 копійок. 1912 р. Інв. № Н-596, КВ-4755.). З високим ступенем імовірності цей виріб – тогочасна підробка монети⁶.

Монети Російської імперії в Україні мали і таке традиційне застосування – розміщені в оправі з бантом з інкрустованим камінням на разок коралового намиста вони перетворювалися на «дукачі». Жіночі прикраси з використанням монет Російської імперії, які зберігаються в колекції НІЕЗ «Переяслав», опубліковано у працях І. Дунайної⁷. Дослідниця фіксує в колекції музею 70 дукачів (Рис. 5), що походять з етнографічної зони Середньої Наддніпрянщини (Полтавської, Чернігівської, Черкаської та Київської областей). Дані вироби можуть бути датовані кінцем XVIII – початком XX століття. Крім окремих дукачів у заповіднику наявні також намиста з монетами. Намисто з 11 монет із села Великий Байрак, що на Полтавщині (Т-3930, КВ-5093), експонується у музеї та його філіях у Переяславі. Більшість дукачів, за даними дослідниці, походять із самого Переяслава і були знайдені під час експедицій, закуплені чи отримані в подарунок від місцевих мешканців. Дослідник О. Юрченко вводить до наукового обігу дукач останньої

¹ Орлик В. М. Фіскальний апарат Гетьманщини (1654–1764 рр.). Бористен, 2010. №8. С. 25-28.

² Орлик В. М. Державні фінанси Російської імперії першої половини XIX ст.: стан та основні тенденції. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Вип. 30. Ізмаїл, 2011. С. 96-108.

³ Орлик В. М. Козацтво Лівобережної України у фінансовій політиці Російської імперії у кінці XVIII – середині XIX ст. Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Вип. XVI. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2009. С. 83-97;

⁴ Орлик В. М. Податкова політика Російської імперії в Україні в дореформений період: монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2007. 631 с. Його ж. Орлик В. М. (2007). Селянство України в фіскальній політиці імперій Романових і Габсбургів. Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Вип. 13. С. 83-86. Його ж. Орлик В. М. Єгор Канкрін і фіскальна політика Російської імперії в Правобережній Україні в другій чверті XIX ст. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. 2006. № 13. С. 97-110. Його ж. Орлик В. М. Проблеми історії податкової політики Російської імперії в українському селі кінця XVIII – початку XX ст. в «аграрній» історіографії. Історія України. Маловідомі імена, події, факти. (Збірник статей). Випуск 27. К.: Інститут історії НАН України, 2004. С.224-239.

⁵ Орлик, В. М. Регіональні особливості податкової політики уряду Російської імперії в дореформений період: проблеми методології дослідження. Гуржівські історичні читання : зб. наук. пр. Черкаси, 2011. Вип. 4. С. 281-283.

⁶ Бойко-Гагарін А. С. Газетна періодика як джерело вивчення процесів фальшування монет та банкнот в кінці XIX – початку XX століття. Український нумізматичний щорічник. № 2. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 132-149. Також Орлик, С. В. & Бойко-Гагарін, А. С. Фальшивомонетництво в Україні в роки Першої світової війни. Український нумізматичний щорічник. №1. Київ, 2017. С. 143-164. Бойко-Гагарін А. С. Фальшивомонетництво в Центральній і Восточній Європі в епоху Середньовіччя і раннього Нового часу. Київ: Українська конфедерація журналістів, 2017. С. 344-345.

⁷ Дунайні І. Г. Дукачі та лимани з колекції НІЕЗ «Переяслав». Переяславіка: Наукові записки НІЕЗ «Переяслав». Переяслав-Хмельницький, 2009. Вип. 3(5). С. 115-118.

чверті XVIII століття, знайдений у 2012 році на околиці с. Лецьки Переяслав-Хмельницького району місцевою мешканкою О.І. Канівець. Методом аналогій дослідник співставив знахідку із аналогічним дукачем з колекції НІЕЗ «Переяслав»¹.

Найбільш пізніми монетами, що зберігаються у колекції НІЕЗ «Переяслав», стали монети Радянського Союзу. Здебільшого це срібні полтинники РРФСР зразка 1921–1922 років, рубль 1921 року, а також карбовані за часів НЕПу полтинники із зображенням «ковалів» 1924–1927 років.

Нумізматична колекція заповідника має також у своєму складі пам'ятні медалі, більшість яких експонувалася з 15 вересня до 1 грудня 2018 р. на виставці «Скарби НІЕЗ «Переяслав» у філії «Музей М.М. Бенардоса».

Вивчення та детальний аналіз скарбів – один з ефективних інструментів уточнення окремих питань метрології монет, систем їх лічби, що в попередніх дослідженнях ми визначали як один із актуальних напрямків сучасних досліджень із нумізматики, а саме доби Середньовіччя в історії українських історичних регіонів².

Сукупність знань щодо монетних скарбів, зокрема джерелознавча цінність монетних комплексів, їх класифікація, причини тезаврації, топографія знахідок, склад скарбів, скарбові ємності, методологія та джерела дослідження, визначається поняттям *скарбознавство*, перспективи розвитку якого також визначалися нами у введенні до наукового обігу скарбів, що зберігаються у фондах державних та приватних музеїв, вивченні історії потрапляння скарбів до державних музеїв України, їх походження та історію вивчення³. Висока наукова інформативність та актуальність уведення скарбів до наукового обігу доведена у працях професора В. Орлика на прикладі монет Ольвії⁴ та Тевтонського Ордену у Пруссії⁵. У колекції НІЕЗ «Переяслав» також зберігається декілька скарбів. Це скарб півтораків Сигізмунда III Ваза кількістю 291 монета (Н-544-(291), КВ-2851) та дровових копійок Московського царства часів Петра I кількістю 265 одиниць (2262 (1-265), КВ-290).

Висновки дослідження. В умовах активного поширення т. зв. «чорної археології» з її низькою достовірністю та часто сумнівністю отримуваних даних, з обмеженою можливістю використання знахідок у нумізматичних дослідженнях актуальним для сучасної нумізматики стало введення до наукового обігу та дослідження музейних колекцій. Нумізматична колекція НІЕЗ «Переяслав» була досліджена досить фрагментарно: дослідниками введено в науковий обіг фальшиві монети Речі Посполитої та традиційні жіночі прикраси «дукачі», співробітниками археологічної експедиції музею регулярно публікувались результати пошуків на Переяславщині та нові надходження знахідок до музею. Колекція нумізматики НІЕЗ «Переяслав» налічує більше 12.000 монет, починаючи від Римської імперії до XX століття. Частина предметів нумізматики на сьогодні експонується у приміщеннях заповідника. Монети XVII–XVIII століть, карбовані у Західній Європі, Речі Посполитій та Московії, експонуються у відділі «Музей Заповіту», жіночі прикраси для одягу – «дукачі», також експонуються у філії «Музей українських обрядів». До музею за останні 20 років надійшли монети, знайдені археологами на Переяславщині: античні монети Римської імперії, монети Київського князівства, Візантії, Речі Посполитої та її васальних у XVII столітті земель. У нумізматичній колекції НІЕЗ

¹ Юрченко О. Дукач із с. Лецьки на Переяславщині. Наукові записки з української історії. Випуск 33. Переяслав-Хмельницький, 2013. С. 168–169.

² Коцур В. П. Актуальні напрямки та організаційні засади сучасних досліджень середньовічної нумізматики в Україні. Збірник наукових статей «Наукові записки з української історії». Вип. 33. Переяслав-Хмельницький, 2013. С. 4.

³ Коцур В. П. Історіографія українського скарбознавства. Український нумізматичний Щорічник. № 1. Київ-Переяслав-Хмельницький-Кропивницький, 2017. С. 15–33.

⁴ Орлик В. Скарб ольвійських «борисфенів» із с. Яселка Очаківського району Миколаївської області. Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки: тези доповідей V-ї міжнародної науково-практичної конференції, 21–22 червня 2018 р. Меджибіж–Переяслав-Хмельницький–Кропивницький–Київ, 2018.

⁵ Orlyk V. A Coin Hoard of Pre-Reform Shillings of the Grand Master Michael Küchmeister von Sternberg Found in Chernihivschyna. Acta Archaeologica Lodziensia, 62, 2016. S. 93–97.

«Переяслав» збережено 47 талерів Західної Європи, які повністю відповідають специфіці грошового обігу регіону. Окрасою музейної колекції став карбований за часів реформи Олексія Михайловича «єфімок з знаком» 1655 року. Досить значну за кількістю частину колекції займають монети Російської імперії. Особливу цікавість становлять монети Петра I – алтини, гривеники, рідкісні полтини та рублі правителя. Також у колекції музею представлені срібні рублі 1730-х років, що прикрашені деталізованими портретами російських імператриць – Ганни Іоанівни та Катерини I. На Правобережжі були поширеними монети, карбовані у Царстві Польському на монетному дворі у Варшаві, що в період правління імператора Миколи I мали подвійні номінали у рублях, копійках, злотих та грошах. У колекції музею представлені рідкісні $\frac{3}{4}$ рубля / 5 злотих 1838 року. Монети Олександра III, окрім обігових монет, зберегли і коммеморативні зразки рублів, випущені на честь коронації імператора у 1883 році.

Найбільше російських імперських монет музейної збірки були карбовані протягом періоду правління останнього з династії Романових – імператора Миколи II. Таким чином поєднався, практично, весь номінальний ряд мідних та срібних монет. До спеціальної інвентарної книги помилково було внесено монету, у складі якої за результатами проведеної апробації не виявилось вмісту дорогоцінних металів. З високим ступенем імовірності цей виріб – тогочасна підробка монети.

У колекції музею зберігаються 70 дукачів, що походять з етнографічної зони Середньої Наддніпрянщини (Полтавської, Чернігівської, Черкаської та Київської областей), вироби можуть бути датовані кінцем XVIII – початком XX століття.

У колекції НІЕЗ «Переяслав» також збережено декілька скарбів. Це скарб півтораків Сигізмунда III Ваза кількістю 291 монета та дровових копійок Московського царства часів Петра I кількістю 265 одиниць. Найбільш пізніми монетами, збереженими у колекції НІЕЗ «Переяслав», стали монети Радянського Союзу. Здебільшого це срібні полтинники РРФСР зразка 1921–1922 років, рубль 1921 року, а також карбовані за часів НЕПу полтинники із зображенням «ковалів» 1924–1927 років.

Перспективою подальших досліджень ми бачимо введення до наукового обігу нових надходжень нумізматичної колекції НІЕЗ «Переяслав», а також вивчення та введення у науковий обіг матеріалів із зібрань нумізматики інших музеїв України.

Разом із предметами нумізматики у фондовому сховищі музею зберігаються також предмети фалеристики: нагороди, медалі та знаки, які так само потребують окремого детального дослідження.

Каталог

Інвентарний список нумізматичної колекції НІЕЗ «Переяслав»

<i>№ п/п</i>	<i>Інв. № Н-</i>	<i>Книга надход- жень</i>	<i>Назва та короткий опис предмета</i>	<i>Кількість</i>
1.	4372		Монета 50 коп., РРФСР, 1922 р.	1
2.	3512	КВ-1267	Монета 1 крб, Росія, Петро II, 1727 р.	1
3.	3523	КВ-1278	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1899 р.	1
4.	3523-(1-2)	КВ-1278	Монета 1 крб, Росія, Олександр I, 1812 р.-1 шт., 1815 р.-1 шт.	2
5.	3523	КВ-1278	Монета 1 крб, Росія, Микола I, 1829 р.	1
6.	3523	КВ-1278	Монета 1 крб, Росія, Микола I, 1846 р.	1
7.	3524	КВ-1279	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1895 р.	1
8.	3525	КВ-1280	Монета 25 коп., Росія, Олександр III, 1891 р.	1

<i>№ п/п</i>	<i>Інв. № Н-</i>	<i>Книга надход- жень</i>	<i>Назва та короткий опис предмета</i>	<i>Кількість</i>
9.	3526	КВ-1281	Монета 5 коп., Росія, Олександр І, 1823 р.	1
10.	3526-(1-3)	КВ-1281	Монета 15 коп., Росія, Микола ІІ, 1902 р.-1 шт., 1906 р.-1 шт., 1915 р.-1 шт.	3
11.	3526-(1-11)	КВ-1281	Монета 10 коп., Росія Микола ІІ, 1903-1, 1910-1, 1913-1, 1914-2, 1915-6	11
12.	3526-(1-5)	КВ-1281	Монета 20 коп., Росія, Микола ІІ, 1902 р.-1, 1914 р.-2, 1915 р.-2	5
13.	3663-(1-6)	КВ-1413	Монета грош пруський, Польща-Прусія, Сигізмунд І, 1520 р.-1, 1530 р.-2, 1531 р.-1, 1532 р.-2	6
14.	3663	КВ-1413	Монета полугрош, Польща, Казимир ІV Ягеллончик, 1447-1492 рр.	1
15.	3663-(1-8)	КВ-1413	Монета полугрош коронний, Польща, Сигізмунд І, 1508-3, 1509 р.-3, 1510 р.-2	8
16.	3663	КВ-1413	Монета полугрош коронний, Польща, Олександр Ягеллончик, 1501-1506 рр.	5
17.	3663	КВ-1413	Монета полугрош свидницький, Німецька імперія, Людвік ІІ Ягеллончик, 1506-1562 рр.	2
18.	3663	КВ-1413	Монета трояк литовський, Велике князівство Литовське, Сигізмунд ІІ Август, 1562 р.	1
19.	3663	КВ-1413	Монета грош коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1624.	1
20.	3663	КВ-1413	Монета грош гданський, Річ Посполита, Стефан Баторій, 1577 р.	1
21.	3663	КВ-1413	Монета грош литовський, Велике князівство Литовське, Сигізмунд І, 1539 р.	1
22.	3663-(1-3)	КВ-1413	Монета грош ельбінгський, Польща, Сигізмунд І, 1533 р., 1539 р., 1540 р.	3
23.	3663-(1-3)	КВ-1413	Монета грош, Польща, Сигізмунд І, 1527 р.-шт., 1546 р.-2 шт.	3
24.	3663	КВ-1413	Монета грош гданський, Польща, Сигізмунд І, 1535 р.	1
25.	3663-(1-2)	КВ-1413	Монета, Німецька імперія, Генріх Юлій, 1546, 1550 рр.	2
26.	3663-(1-3)	КВ-1413	Монета грош пруський, Прусія, Альберт Бранденбурзький, 1545 р.-2 шт., 1547 р.-1 шт.	3
27.	3663-(1-6)	КВ-1413	Монета подвійний денарій, Велике князівство Литовське, Сигізмунд ІІ, 1570 р.-4 шт., 1567р.-1 шт., 1578 р.-1 шт.	6
28.	3663-(1-6)	КВ-1413	Монета трояк литовський, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 159.? р.-1 шт., 1592 р.-1 шт., 1593 р.-1 шт., 1594 р.-2 шт., 1595 р.-1 шт.	6
29.	3663-(1-92)	КВ-1413	Монета полугрош литовський, Велике князівство Литовське, Сигізмунд ІІ, 1547 р.-7 шт., 1548 р.-6 ш., 1549 р.-5 шт., 1550 р.-2 шт., 155..? р.-1 шт., 1552 р.-1, 1553 р.-1, 1556 р.-3, 1557 р.-5, 1558 р.-5, 1559 р.-12 шт., 1560 р.-8, 1561 р.-12, 1562 р.-4, 1563 р.-3, 1564 р.-8, 1565 р.-9 шт.	92
30.	3663-(1-9)	КВ-1413	Монета трояк ризький, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1592 р.-4 шт., 1594 р.-3 шт., 1595 р.-2 шт.	9
31.	3663	КВ-1413	Монета грош литовський, Польща, Сигізмунд ІІ Август, 1547 р.	1
32.	4443-1,2	КВ-2534	Монета грош, Прусія, 1533, 1535 рр.	2
33.	4444	КВ-2535	Монета півторака коронний, Швеція, Густав ІІ Адольф, 1621-1632 рр.	1
34.	4445	КВ-2536	Монета полугрош, Річ Посполита, Олександр Ягеллончик, ...?	1
35.	4572	КВ-2655	Монета 50 коп., РСФСР, 1922 р.	1

<i>№ п/п</i>	<i>Інв. № Н-</i>	<i>Книга надход- жень</i>	<i>Назва та короткий опис предмета</i>	<i>Кількість</i>
36.	2134 (1-15)	КВ-278	Монета 1 коп. Росія, Петро I, ХУІІ ст.	15
37.	2131	КВ-278	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1625 р.	1
38.	2131	КВ-278	Монета орт, Річ Посполита, Август ІІІ, 1754 р.	1
39.	2131-1-2	КВ-278	І монета – полугрош, Польща, Сигізмунд ІІ Август, 1560 р.; ІІ монета – солід, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1625 р.	2
40.	2131	КВ-278	Монета півгрош, Польща, Сигізмунд І Старий, 1517 р.	1
41.	2131-(1-5)	КВ-278	Монета півторац, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 162...?	5
42.	2132	КВ-278	Монета «ефімок з ознаками», Росія, Олексій Михайлович, 1655 р.	1
43.	2131	КВ-278	Монета орт гданський, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1615 р.	1
44.	2131-(1-4)	КВ-278	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1623р.-1 шт., 1624 р.-1 шт., 1625 р.-1 шт., 1627 р.-1 шт.	4
45.	2131	КВ-278	Монета 3-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1623 р.	1
46.	2131-(1-6)	КВ-278	Монета півторац коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1620 р.-1 шт., 1622 р.-1 шт., 1623 р.-4 шт.	6
47.	2133-(1-4)	КВ-278	Монета копійка, Росія, Олексій Михайлович, 1645-1676 рр.	4
48.	2133	КВ-278	Монета копійка, Росія, Федір Олексійович, 1676-1682 рр.	1
49.	Н-31	КВ-2807	Монета левендаальдер, Нідерланди, 1640 р.	1
50.	Н-32	КВ-2807	Монета риксдалер, Нідерланди, 1654 р.	1
51.	Н-35	КВ-2807	Монета трояк, Польща, Сигізмунд ІІІ, 1622 р.	1
52.	Н-37	КВ-2807	Монета шостак, Польща, Іоанн ІІІ, 1683 р.	1
53.	Н-38	КВ-2807	Монета півторац, Польща, Ян Казимир, 1666 р.	1
54.	Н-39-1,2	КВ-2807	Монета грош, Польща, Сигізмунд ІІІ, 1616 р., 162...? р.	2
55.	Н-40-1,2	КВ-2807	Монета орт коронний, Прусія, Георг Вільгельм, 1623, 1624 рр.	2
56.	Н-43-(1-48)	КВ-2807	Монета орт, Польща-Литва, Сигізмунд ІІІ, 1621-1624 рр.	48
57.	Н-44-(1-21)	КВ-2807	Монета орт данцигський, Польща, Сигізмунд ІІІ, 1623-1626 рр.	21
58.	Н-45	КВ-2807	Монета півталер брабантський, Нідерланди, Філіп ІV, 1644 р.	1
59.	Н-48-(1-8)	КВ-2807	Монета півторац, Швеція, Густав Адольф, 1629 р.-1 шт., 1630 р.-6 шт., 1632 р.-1 шт.	8
60.	Н-47-(1-39)	КВ-2807	Монета півторац, Прусія? Георг Вільгельм, 162...? р.-4 шт., 1621 р.-2 шт., 1622 р.-3 шт., 1623 р.-6 шт., 1624 р.-11 шт., 1625 р.- 2 шт., 1626 р.-9 шт., 1627 р.-1 шт., 1631 р.-1 шт.	39
61.	Н-49-(1-15)	КВ-2807	Монета півторац, Швеція? Густав Адольф, 1622 р.-3 шт., 1623 р.-1 шт., 1624 р.-7 шт., 1630 р.-3 шт., 1635 р.-1 шт.	15
62.	Н-50-(1-6)	КВ-2807	Монета півторац, Швеція?, Густав Адольф, 163...? р.-4 шт., 1631 р.-2 шт.	6
63.	Н-51(1-4)	КВ-2807	Монета півторац, Швеція, Христина, 1646 р.-1 шт., 1648 р.- 3шт.	4
64.	Н-52(1-6)	КВ-2807	Монета півторац, Швеція Христина, 1635 р.-1 шт., 1644 р.- 2 шт., 1648 р.-3 шт.	6
65.	Н-34-(1- 369)	КВ-2807	Монета півторац коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, ХУІІ ст.	36 9
66.	Н-36-(1- 165)	КВ-2807	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 20-і – 30-і рр. ХУІІ ст.	16 5
67.	Н-34-(1-86)	КВ-2807	Монета півторац коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1623 р.	86
68.	Н-36-(1-87)	КВ-2807	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд ІІІ, 1625 р.	87
69.	Н-41-(1-4)	КВ-2807	Монета талер брабанський, Нідерланди, Філіп ІV, 1623 р.-1 шт., 1636 р.-1 шт., 1654 р.-1 шт., 1655 р.-1 шт.	4

№ п/п	Инв. № Н-	Книга надходжень	Назва та короткий опис предмета	Кількість
70.	Н-42	КВ-2807	Монета альбертусталер, Нідерланди, Альберт і Єлизавета, 1616 р.-1 шт., 162.? р.-1 шт.	2
71.	Н-46	КВ-2807	Монета левендальдер, Голандська республіка, 1639 р.	1
72.	Н-542	КВ-2851	Монета грош коронний, Польща, Сигізмунд III, 1624 р.	1
73.	Н-546-(1-32)	КВ-2851	Монета грош, Польща, Сигізмунд III, 16..? р.-1 шт., 162.? р.-5 шт., 1620 р.-2 шт., 1624 р.-6 шт., 1627 р.-5 шт., 1625 р.-3 шт., 1626 р.-10 шт.	32
74.	Н-547-(1-3)	КВ-2851	Монета 6-грошовик коронний, Польща, Сигізмунд III, 1620, 1624, 1625 рр.	3
75.	Н-548-(1-8)	КВ-2851	Монета 3-грошовик коронний, Польща, Сигізмунд III, 1621 р.-2 шт., 1622 р.-2 шт., 1623 р.-2 шт., 1624 р.-2 шт.	8
76.	Н-549	КВ-2851	Монета орт коронний, Польща, Сигізмунд III, 1623 р.	1
77.	Н-550-(1-5)	КВ-2851	Монета півторак, Швеція, Христина, 1647 р.-1 шт., 1649 р.-1 шт., 1634 р.-1 шт., 1635 р.-2 шт.	5
78.	Н-551-(1-4)	КВ-2851	Монета грош, Швеція, Густав Адольф, 1629 р.-2, 1630 р.-2 шт.	4
79.	Н-552-(1-25)	КВ-2851	Монета півторак, Швеція, Густав Адольф, 16..? р.-1 шт., 1622 р.-1 шт., 163.? р.-2 шт., 1632 р.-2 шт., 1632 р.-4 шт., 1633 р.-4 шт., 1633 р.-12 шт., 1635 р.-1 шт.	25
80.	Н-553-(1-9)	КВ-2851	Монета півторак, Швеція, Густав Адольф, 163.?р.-1 шт., 1629 р.-1 шт., 1630 р.-5 шт., 1631 р.-2 шт.	9
81.	Н-554-(1-7)	КВ-2851	Монета півторак, Швеція, Густав Адольф, 1622 р.-1 шт., 1623 р.-3 шт., 1624 р.-3 шт.	7
82.	Н-555-(1-7)	КВ-2851	Монета півторак, Прусія, Георг Вільгельм, 1622 р.-3 шт., 1623 р.-2 шт., 1624 р.-2 шт.	7
83.	Н-556-(1-17)	КВ-2851	Монета півторак, Прусія, Георг Вільгельм, 162.?-1 шт., 1624 р.-1 шт., 1625 р.-5 шт., 1626 р.-8 шт., 1627 р.-2 шт.	17
84.	Н-543-(1-60)	КВ-2851	Монета грош коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1623 р.-7 шт., 1624 р.-37 шт., 1625 р.-2 шт., 1627 р.-4 шт., 162.? р.-1 шт., 16..? р.-9 шт.	60
85.	Н-544-(291)	КВ-2851	Монета півторак коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1619 р.-1 шт., 162.? р.-26 шт., 1620 р.-9 шт. 1621 р.-25 шт., 1622 р.-53 шт., 1623 р.-81 шт., 1624р.-48 шт., 1625 р.-28 шт., 1626 р.-13 шт., 1627 р.-7 шт.	29 1
86.	Н-545-(1-93)	КВ-2851	Монета грош коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 20-і рр. ХУІІ ст.	93
87.	2262 (1-265)	КВ-290	Монета копійка, Росія, Петро I, кін. ХУІІ ст.	26 5
88.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Петро I, 1719 р.	1
89.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Петро I, 1720 р.	1
90.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Катерина I, 1725 р.	1
91.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Анна, 1732 р.	1
92.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Анна, 1734 р.	1
93.	2261-(1-3)	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Анна Іоанівна, 1731 р.-1 шт., 1734 р.-1 шт., 1736 р.-1 шт.	3
94.	2261	КВ-290	Монета 1 крб-«хрестовик», Росія, Петро I, 1723 р.	1
95.	2261	КВ-290	Монета полтина, Росія, Петро I, 1724 р.	1
96.	2261	КВ-290	Монета 1 крб, Росія, Катерина I, 1725 р.	1
97.	2262 (1-124)	КВ-290	Монета копійка, Росія, Петро I, 16	12 4
98.	2645	КВ-306	Монета 1 крб, Росія, Єлизавета, 1752 р.	1
99.	Н-142	КВ-3116	Дукач, Росія, 1896 р.	1
100.	Н-185	КВ-3144	Монета 50 коп., РРФСР, 1921 р.	1

<i>№ п/п</i>	<i>Інв. № Н-</i>	<i>Книга надходжень</i>	<i>Назва та короткий опис предмета</i>	<i>Кількість</i>
101.	Н-181	КВ-3191	Монета орт коронний, Польща, Сигізмунд III, 1622 р.	1
102.	Н-182	КВ-3191	Монета тригрошовик, Польща, Сигізмунд III, 1622 р.	1
103.	Н-178	КВ-3191	Монета 50 коп., РРФСР, 1921 р.	1
104.	Н-227	КВ-3223	Дукач. Росія, 1 крб. 1812 р.	1
105.	Н-228	КВ-3224	Дукач. 1 крб. 183? р.	1
106.	Н-229	КВ-3235	Дукач, Росія, XIX ст.	1
107.	Н-230	КВ-3235	Дукач, Росія, початок XX ст.	3
108.	Н-231	КВ-3235	Дукач, Росія, початок XX ст.	5
109.	Н-238	КВ-3250	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1899 р.	1
110.	Н-247-(1-10)	КВ-3265	Монета 50 коп., СРСР, 1924 р.	10
111.	Н-341-1-2	КВ-3371	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1897 р.	2
112.	Н-342	КВ-3371	Монета 15 коп., Росія, Микола II, 1902 р.	1
113.	Н-340	КВ-3371	Монета, Римська імперія	1
114.	Н-349	КВ-3375	Дукач, Росія, початок XX ст.	1
115.	Н-368-1-2	КВ-3384	Монета 50 коп., РРФСР, 1922 р.	2
116.	Н-369-(1-8)	КВ-3384	Монета 50 коп., СРСР, 1924 р.	8
117.	Н-378	КВ-3417	Дукач, II пол. XIX ст.	1
118.	Н-389	КВ-3468	Монета 1 крб, РРФСР, 1921 р.	1
119.	Н-390-(1-3)	КВ-3468	Монета «один полтинник», СРСР, 1924 р.	3
120.	Н-391	КВ-3468	Монета 1 крб, СРСР, 1924 р.	1
121.	Н-426	КВ-3570	Монета 1 крб, Росія, 1898 р.	1
122.	Н-427	КВ-3570	Монета «один полтинник», СРСР, 1924 р.	1
123.	Н-452	КВ-3666	Дукач, Росія, кін. XIX ст.	1
124.	Н-462-(1-7)	КВ-3684	Монета півторак, Польща, Сигізмунд III, 162...? р., 1622 р., 1626 р.	7
125.	Н-464	КВ-3684	Монета півторак, Польща, Владислав, 1633 р.	1
126.	Н-463-(1-2)	КВ-3684	Монета півторак, Прусія, Георг Вільгельм, 1626 р.	2
127.	Н-466	КВ-3690	Дукач, поч. XX ст.	1
128.	Н-467	КВ-3690	Дукач. 1 крб, 1842 р.	1
129.	Н-468	КВ-3690	Дукач, поч. XX ст.	1
130.	Н-469	КВ-3700	Дукач, поч. XX ст.	1
131.	Н-470	КВ-3706	Дукач, поч. XX ст.	1
132.	Н-471	КВ-3710	Дукач, поч. XX ст.	1
133.	Н-472	КВ-3718	Дукач. 50 коп., 1899 р.	1
134.	Н-473	КВ-3727	Дукач. 15 коп., 1865 р.	1
135.	Н-474	КВ-3728	Дукач, кін. XIX ст.	1
136.	Н-485	КВ-3745	Дукач «цариця»	1
137.	Н-483	КВ-3751	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1896 р.	1
138.	Н-484	КВ-3751	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1897 р.	1
139.	Н-498-(1-7)	КВ-3758	Монета «один полтинник», СРСР, 1924 р.	7
140.	Н-499	КВ-3758	Монета «один полтинник», СРСР, 1925 р.	1
141.	Н-500	КВ-3758	Монета «один полтинник», СРСР, 1926 р.	1
142.	Н-501	КВ-3758	Монета «один полтинник», СРСР, 1927 р.	1
143.	Н-486	КВ-3766	Дукач, 1904 р.	1
144.	Н-487	КВ-3769	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1896 р.	2
145.	Н-488	КВ-3769	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1898 р.	1
146.	Н-489	КВ-3769	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1896 р.	1
147.	Н-502	КВ-3774	Монета «один полтинник», СРСР, 1924 р.	1
148.	Н-503	КВ-3774	Монета «один полтинник», СРСР, 1927р.	1
149.	Н-506	КВ-3777	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1896 р.	1

<i>№ п/п</i>	<i>Інв. № Н-</i>	<i>Книга надход- жень</i>	<i>Назва та короткий опис предмета</i>	<i>Кількість</i>
150.	Н-507	КВ-3777	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1899 р.	1
151.	Н-508	КВ-3777	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1898 р.	1
152.	Н-509-(1-5)	КВ-3777	Монета 50 коп., СРСР, 1924 р.	5
153.	Н-510	КВ-3777	Монета 50 коп., РРФСР, 1922 р.	1
154.	Н-511-(1-2)	КВ-3777	Монета 10 коп., СРСР, 1925 р.	2
155.	Н-517	КВ-4121	Дукач, поч. 1877 р.	1
156.	Н-518	КВ-4126	Дукач. 1 крб, 1822 р.	1
157.	Н-519	КВ-4217	Дукач, 20-ті рр. ХХ ст.	1
158.	Н-520	КВ-4227	Дукач, 20-ті рр. ХХ ст.	1
159.	Н-521	КВ-4247	Дукач, поч. ХХ ст. (2 пр.)	2
160.	Н-522	КВ-4248	Дукач, Україна, ХІХ ст.	1
161.	Н-523	КВ-4249	Дукач, Україна, ХХ ст.	1
162.	Н-524	КВ-4250	Дукач, Україна, ХХ ст. (5)	5
163.	2714	КВ-434	Монета 1 крб, Росія, Олександр II, 1878 р.	1
164.	Н-525	КВ-4376	Дукач, ХІХ ст.	1
165.	Н-526	КВ-4428	Дукач, кін. ХІХ ст.	1
166.	Н-527	КВ-4429	Дукач, 20-ті рр. ХХ ст.	1
167.	Н-528	КВ-4430	Дукач, 20-ті рр. ХХ ст.	1
168.	Н-557-(1-2)	КВ-4513	Монета альбергусталер, Нідерланди, 1598-1621 рр.	2
169.	Н-558-(1-3)	КВ-4513	Монета брабантський талер, Нідерланди, Філіп ІУ, 1621-1665 рр.	3
170.	Н-559	КВ-4513	Монета брабантський пів талер, Нідерланди, Філіп ІУ, 1621-1665 рр.	1
171.	Н-560	КВ-4513	Монета риксталер, Нідерланди, Карл II, 1673 р.	1
172.	Н-561-(1-2)	КВ-4513	Монета півпатагон, Нідерланди, Альберт і Єлизавета, 1598-1621 рр.	2
173.	Н-562	КВ-4513	Монета левендальдер, Нідерланди, Філіп ІУ, 1641 р.	1
174.	Н-563	КВ-4513	Монета орт коронний, Польща, Сигізмунд III, 16.? р.	1
175.	Н-564	КВ-4513	Монета талер, Австрія-архієпископство Зальцбург, 1677 р.	1
176.	Н-565	КВ-4513	Монета півторак-«чех», Польща-Литва, Ян Казимир, 1662 р.	1
177.	Н-567-(1-2)	КВ-4513	Монета полтина, Росія, Петро I, 1705 р.	2
178.	Н-568-(1-2)	КВ-4513	Монета гривна, Росія, Петро I, 1705 р.	2
179.	Н-569-(1-2)	КВ-4513	Монета алтин, Росія, Петро I, 1704 р.	2
180.	Н-566-(1- 9545)	КВ-4513	Монета копійка, Росія, Петро I, кін. ХУІІ ст.	95 45
181.	Н-588-(1,2)	КВ-4754	Монета «один полтинник», СРСР, 1924 р.	2
182.	2776	КВ-481	Монета талер, Швейцарія - м. Сан-Галлен, 1622 р.	1
183.	2776	КВ-481	Монета альбергусталер, Нідерланди, Альберт і Єлизавета, 1599-1612 рр.	1
184.	2776-(1-2)	КВ-481	Монета талер брабантський, Нідерланди, Філіп ІУ, 1630 р., 1636 р.	2
185.	2776	КВ-481	Монета талер, Швейцарія - м. Сан-Галлен, 162.? р.	1
186.	2776	КВ-481	Монета талер, Німеччина, Фердинанд, 1564-1565 рр.	1
187.	2776	КВ-481	Монета риксдаальдер, Голландська республіка, 1621 р.	1
188.	2776	КВ-481	Монета риксдаальдер, Нідерланди, 1620 р.	1
189.	2776	КВ-481	Монета риксдаальдер, Голландська республіка - м. Кампен, 1620 р.	1
190.	2776-(1-6)	КВ-481	Монета левендаальдер, Голландська республіка, 1636 р.-1 шт., 1642 р.-3 шт., 1644 р.-1 шт., 1648 р.-1 шт.	6
191.	2776	КВ-481	Монета левендаальдер, Голландська республіка - м. Кампен, 1648 р.	1
192.	2776-(1-2)	КВ-481	Монета левендаальдер, Голландська республіка, 1646 р.	2

№ п/п	Інв. № Н-	Книга надходжень	Назва та короткий опис предмета	Кількість
193.	2776-(1-7)	КВ-481	Монета левендаальдер, Голландська республіка, 1641 р.-3 шт., 1643 р.-1 шт., 1644 р.-1 шт., 1646 р.-2 шт.	7
194.	Н-597	КВ-4822	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1896 р.	1
195.	Н-598	КВ-4823	Монета 5 марок, Німеччина, Вільгельм, 1876 р.	1
196.	Н-599	КВ-4824	Монета 1 крб, Росія, Олександр II, 1877 р.	1
197.	Н-600	КВ-4825	Монета 1 крб, РРФСР, 1921 р.	1
198.	Н-601	КВ-4826	Монета 5 злотих, Росія-Польща, 1838 р.	1
199.	Н-602	КВ-4827	Монета 1 крб коронаційний, Росія, Олександр III, 1883 р.	1
200.	Н-603	КВ-4828	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1899 р.	1
201.	Н-604-(1-2)	КВ-4829	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1896 р.	2
202.	Н-616	КВ-5007	Монета 10 коп., Росія, Микола I, 1842 р.	1
203.	Н-608-1	КВ-5008	Монета півторака коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1623 р.	1
204.	Н-613	КВ-5012	Монета грош коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1587-1632 рр.	1
205.	Н-619-(1-4)	КВ-5053	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1897 р.	4
206.	Н-619	КВ-5053	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1899 р.	1
207.	Н-620-(1-4)	КВ-5054	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1897 р.	4
208.	Т-3911	КВ-5073	Пониз дукачів з намистом (8 дукачів: 1 крб, 1890? р.-1 шт., 3 шт.-1896 р., 2 шт.-1897 р., 1 шт.-1899 р.), XIX ст.	8
209.	Т-3930	КВ-5093	Пониз дукачів з намистом (11 срібних дукачів: 50 коп.-5 шт., 1 крб.-6 шт., 1 монета-5 злотих), XIX ст.	11
210.	Н-622	КВ-5100	Монета трояк коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1624 р.	1
211.	Н-623	КВ-5101	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1625 р.	1
212.	Н-624-(1-13)	КВ-5102	Монета півторака коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 16..? р.-2 шт., 162.? р.-3 шт., 1622 р.-1 шт., 1623 р.-1 шт., 1624р.-2 шт., 1625р.-3 шт., 1632р.-1 шт.	13
213.	Н-625	КВ-5115	Монета 1 крб, Росія, Микола II, 1897 р.	1
214.	Н-626	КВ-5116	Монета полтинник, СРСР, 1924 р.	1
215.	Н-627	КВ-5117	Дукач, XIX ст. (2 пр.)	2
216.	Н-628	КВ-5118	Дукач, XIX ст. (2 пр.)	2
217.	Н-629	КВ-5119	Дукач, XIX ст. (2 пр.)	2
218.	Н-646-(1-2)	КВ-5282	Монета полтинник, СРСР, 1924 р.	2
219.	Н-647	КВ-5283	Монета 50 коп., Росія, Микола II, 1897 р.	1
220.	Н-658	КВ-5581	Дукач, XIX ст.	1
221.	Н-706	КВ-6056	Дукач, 1899 р.	1
222.	Н-794-(1-17)	КВ-6063	Монета 15 коп., Росія, Микола II, 1870, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903 рр., 1905 р.-2 шт., 1906 р.-2 шт., 1908-2 шт., 1909-2 шт., 1912, 1914, 1915 рр.	17
223.	Н-795-(1-39)	КВ-6063	Монета 20 коп., Росія, Олександр II, Олександр III, Микола II; 1863-2, 1869-2, 1870-1. 1876-1. 1880-1, 1882-1, 1901-3, 1902-2, 1903-3, 1904-1, 1905-2, 1906-3, 1907-5, 1909-3, 1910-1, 1912-1, 1913-1, 1914-3, 1915-3	39
224.	Н-796-(1-21)	КВ-6063	Монета 15 коп., РРФСР, 1922 р.-3 шт., 1923 р.-18 шт.	21
225.	Н-797-(1-27)	КВ-6063	Монета 20 коп., РРФСР, 1921 р.-2 шт., 1922 р.-3 шт., 1923 р.-22 шт.	27
226.	Н-798	КВ-6063	Монета 10 коп., РСФСР, 1923 р.	1
227.	Н-798-(1,2)	КВ-6063	Монета 10 коп., СРСР, 1925 р.	2
228.	Н-799-(1-23)	КВ-6063	Монета 15 коп., СРСР, 1924 р.-5 шт., 1925 р.-11 шт., 1927 р.-1 шт., 1928 р.-3 шт., 1929 р.-1 шт., 1930 р.-2 шт.	23

№ п/п	Инв. № Н-	Книга надход- жень	Назва та короткий опис предмета	Кількість
229.	Н-800-(1-55)	КВ-6063	Монета 20 коп., СРСР, 1924 р.-18 шт., 1925 р.-31 шт., 1928 р.-1 шт., 1927 р.-3 шт., 1929 р.-1 шт., 1930 р.-1 шт.	55
230.	Н-801-(1-2)	КВ-6064	Монета 6-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1624 р.	2
231.	Н-802-(1-5)	КВ-6064	Монета 3-грошовик коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1621 р.-2 шт., 1622 р.-1 шт., 1623 р.-1 шт., 1624 р.-1 шт.	5
232.	Н-803-(1-4)	КВ-6064	Монета грош гданський, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1624 р.-1 шт., 1626 р.-2 шт., 1627 р.-1 шт.	4
233.	Н-804-(1-11)	КВ-6064	Монета грош литовський, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1625-1627 рр.	11
234.	Н-804	КВ-6064	Монета грош литовський, Річ Посполита, Ян Казимир, 1652 р.	1
235.	Н-805-(1-12)	КВ-6064	Монета грош польський, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1624 р.	12
236.	Н-806	КВ-6064	Монета грош, Швеція, Густав II Адольф Ваза, 1629 р.	1
237.	Н-817-(1-78)	КВ-6064	Монета півторац коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 162.? р.-5 шт., 1617 р.-1 шт., 1620р.-2 шт., 1621 р. шт.-7, 1622 р.-12 шт., 1623 р.-19 шт., 1624 р.-17 шт., 1625 р.-10 шт., 1626 р.-1 шт., 1627 р.-4 шт.	78
238.	Н-817	КВ-6064	Монета півторац ризький, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1620 р.	1
239.	Н-817-(1-2)	КВ-6064	Монета півторац, Прусія, Георг Вільгельм, 1626 р.-1 шт., 1627 р.-1 шт.	2
240.	Н-819-(1-12)	КВ-6064	Монета півторац, Швеція, Густав II Адольф, 1624 р.-1 шт., 163.? р.-2 шт., 1630 р.-2 шт., 1632 р.-3 шт., 1633 р.-4 шт.	12
241.	Н-820-(1-9)	КВ-6064	Монета півторац, Прусія, Георг Вільгельм, 1622 р.-4 шт., 1623 р.-1 шт., 1624 р.-3 шт., 1625 р.-1 шт.	9
242.	Н-822	КВ-6064	Монета драйплькер, Швеція, Христина Августа Ваза, 1648 р.	1
243.	Н-821-(1-4)	КВ-6064	Монета півторац, Прусія, Георг Вільгельм, 1625 р.-2 шт., 1626 р.-2 шт.	4
244.	2939	КВ-623	Монета 1 крб, Росія, Олександр I, 1812 р.	1
245.	Н-708	КВ-6298	Монета полтинник, СРСР, 1926 р.	1
246.	Н-709	КВ-6299	Монета 5 марок, Німецький Рейх, 1936 р.	1
247.	Н-713-(1-2)	КВ-6417	Монета півторац коронний, Річ Посполита, Сигізмунд III, 1621, 1622 рр.	2
248.	Н-898	КВ-7050	Дукач, 1896 р.	1
249.	3100-(1-2)	КВ-775	Монета півторац коронний, Польща, Сигізмунд III, 1621 р.	2
250.	3100-(1-2)	КВ-775	Монета півторац коронний, Швеція, Густав II Адольф, 1623 р.-1 шт., 1630 р.-1 шт.	2

REFERENCES

Bakalets, O. A. (2004). *Taler v hroshovomu obihu Ukrainy kintsia XVI – pershoi chverti XVIII st.* Bar, 2004. pp. 11. [in Ukrainian].

Boiko-Haharin, A. S. & Kuzmenko, A. V. (2016) *Falshyvi monety chasiv Syhizmunda III Vaza u kolektsii NIEZ «Pereiaslav»*. [The counterfeit coins of Sigismund III Vasa in the collection of the NHER «Pereiaslav»]. *Pereiaslavskiy litopys*. 9. 186-188. [in Ukrainian].

Boiko-Haharin, A. S. (2018) *Hazetna periodyka yak dzherelo vyvchennia protsesiv falshuvannia monet ta banknot v kintsi XIX – pochatku XX stolittia*. [The newspapers periodicals as the source of study of the process of counterfeiting coins and banknotes during the late XIX – the early XX centuries]. *Ukrainskyi numizmatychnyi shchorichnyk*. 2. 132-149. [in Ukrainian].

Boiko-Haharin, A. & Korpusova, I. (2017) *Monetno-vahovi zlyvky hryvni ta yikh tohochasni pidrobky z koleksii Odeskoho arkheolohichnoho muzeiu*. [Coin-weight hryvnia ingots and their counterfeits from the collection of the Odessa Archaeological Museum]. *Zapysky otdela numyzymatyky y torevtyky Odesskoho arkheolohycheskoho muzeia*. 3. 120-132. [in Ukrainian].

Bojko-Gagarin, A. S. (2015) *Fal'shivyy vengerskij taler 1580 goda*. [Fake Hungarian Thaler of 1580]. *Numizmatika i Faleristika*. (1). 8. [in Russian].

Bojko-Gagarin, A. S. (2017) *Fal'shivomonetnichestvo v Central'noj i Vostochnoj Evrope v jepohu Srednevekov'ja i rannego Novogo vremeni* [The coin counterfeiting in Central and Eastern Europe in the Middle age and early Modern time]. Kiev: *Ukrainskaja konfederacija zhurnalystov*. [in Russian].

Demuz, I. O. (2011) *Muzei pry zakladakh osvity Pereiaslavshchyny* [Museum at educational institutions at Pereiaslav region]. *Pereiaslavskiy litopys*. 2. 22-37. [in Ukrainian].

Dunaina, I. H. (2009) *Dukachi ta lymany z koleksii NHER «Pereiaslav»* [Dukaches and estuaries from the NHER «Pereiaslav» Collection]. «Pereiaslav». *Pereiaslavika: Naukovi zapysky NHER «Pereiaslav»*. 3(5). 115–118. [in Ukrainian].

Kalakura, Ya. S. & Voitsekhivska, I. N. (2002) *Istorychne dzhereloznavstvo. Pidruchnyk dlia studentiv istorychnykh spetsialnostei vyshchykh navchalnykh zakladiv*. [Historical source studies. Textbook for students of historical specialties of higher educational institutions]. Kyiv: *Lybid*. [in Ukrainian].

Kocur, V. P. (2016) *Talery i efimok s priznakami v kollekcii Nacional'nogo istoriko-kul'turnogo zapovednika «Perejaslav», kak istochnik denezhnogo obrashhenija v Ukraine v XVI-XVIII vekah*. [Thalers and “Yefimoks with signs” in the collection of the National Historical and Cultural Reservation “Pereiaslav” as a source of the study of money circulation in Ukraine in the XVI–XVIII centuries]. *Acta Archaeologia Lodziensia*. (61). 77–80. [in Russian].

Kolybenko, O., & Kolybenko, O. (2016) *Znakhidky olviiskykh monet na Pereiaslavshchyni*. Abstract of papers: «Aktualni problemy numizmatyky v systemi dopomizhnykh istorychnykh dystsyplin». 22–23 chervnia 2016 r. Kirovohrad–Kyiv–Pereiaslav-Khmelnitskyi, 2016. pp. 18–21. [in Ukrainian].

Kotliar, M. F. (1971). *Hroshovi obih na terytorii Ukrainy doby Feodalizmu*. Kyev, 1971. [in Ukrainian].

Kotsur, V. P. & Boiko-Gagarin, A. S. (2019) Napoleon russian forged assignations in Naddnyprianshchyna (over Dnipro land). *East European historical bulletin*. (11). 66–77. [in English].

Kotsur, V. P. (2013). Aktualni napriamy ta orhanizatsiini zasady suchasnykh doslidzen serednovichnoi numizmatyky v Ukraini. [Current trends and organizational principles of modern studies of medieval numismatics in Ukraine]. *Naukovi zapysky z ukrainskoi istorii* [The scientific notes of the Ukrainian history]. (33), 3–8. [in Ukrainian].

Kotsur, V. P. (2015) *Yefimok z pryznakom u kolekcii Natsionalnoho istoriko-etnohrafichnoho zapovidnyka «Pereiaslav»*. [Efimok with a sign in the collection of National Historical and Ethnographic Reservation «Pereiaslav»]. Abstract of papers: «Aktualni problemy numizmatyky u systemi spetsialnykh haluzei istorychnoi nauky», pp. 59-60. [in Ukrainian].

Kotsur, V. P. (2017) *Istoriografii ukrainskoho skarboznavstva* [The historiography of the Ukrainian treasurology]. *Ukrainskyi Numizmatychnyi Shchorichnyk*. 1. 15–33. [in Ukrainian].

Kotsur, V. P. (2018) *Portuhaly Bohemii z koleksii Natsionalnoho Kyievo-Pecherskoho istoriko-kulturnoho zapovidnyka* [The portugal of Bohemia in the collection of the National Kyiv-Pechersk historical and cultural reservation]. Abstracts of papers: *Aktualni pyttannia*

numizmatyky v systemi spetsialnykh haluzei istorychnoi nauky. (pp. 89-90). Medzhybizh – Pereiaslav-Khmelnyskyi–Kropyvnytskyi–Kyiv. [in Ukrainian].

Kotsur, V. (2016) Methodological issues of modern numismatic research: materials of black archeology and scientific research. Abstract of papers: Studia I Materialy Forum Numizmatyczne, Pieniadz I Mennice, (1), (pp. 5–9). [in English].

Mielczarek, M., & Orlyk, V. (2019). New find of Olbian coins. Tarashcha district, Kyiv region, Ukraine. *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk [East European Historical Bulletin]*, 13, 33–39. doi: 10.24919/2519-058x.13.190763

Nesterenko, V. I. (2012) *Osoblyvosti zolotarskoho remesla Livoberezhzhia Cherkashchyny (za fondovoiu kolektsiieiu dukachiv)*. [Features of the Gold Craft of the Left Bank of Cherkasy region (according to the stock collection of Dukachs)]. *Pereiaslavika: Naukovi zapysky NHER «Pereiaslav»*. 6 (8). 187–197. [in Ukrainian].

Orlyk V. (2010). Fiskal'nyy aparat Het'manshchyny (1654–1764 rr.) [Fiscal apparatus of the Hetmanate (1654–1764 years)]. *Borysten*, 8, 25–28. [in Ukrainian].

Orlyk, S. V., Boiko-Haharin, A. S. (2017) Falshyvomonetnytstvo v Ukraini v roky Pershoi svitovoi viiny [Money counterfeiting in Ukraine during the WWI]. *Ukrainskyi numizmatychnyi shchorichnyk [The Ukrainian Numismatic Annual]*, (1), 143-164. [in Ukrainian].

Orlyk, V. & Boiko-Haharin, A. (2020) *Monety, peredani z Vseukrainskoho Istorychnoho Muzeiu imeni Tarasa Shevchenka do Derzhavnoho Banku SRSR v 1933-1934 rr.* [Coins transferred from the All-Ukrainian History Museum named after Taras Shevchenko to the State Bank of the USSR in 1933–1934.]. Abstract of papers. «*Utracone kolekcje numizmatyczne*». 6–7 grudnia 2018 r. Warszawa: Zamek Krolewski w Warszawie. pp. 225–237. [in Ukrainian].

Orlyk, V. (2006). *Yehor Kankrin i fiskalna polityka Rosiiskoi imperii v Pravoberezhnii Ukraini v druhii chverti XIX st.* [Yegor Kankrin and the fiscal policy of the Russian Empire in Right-Bank Ukraine in the second quarter of the nineteenth century]. *Spetsialni istorychni dystsypliny: pytannia teorii ta metodyky* [Special Historical Disciplines: Theory and Methodology]. 13. *Nats. akad. nauk Ukrainy, In-t istorii Ukrainy*. 97–110. [in Ukrainian].

Orlyk, V. (2016) A Coin Hoard of Pre-Reform Shillings of the Grand Master Michael Küchmeister von Sternberg Found in Chernihivschyna. *Acta Archaeologica Lodziensia*, 62, 93–97. [in English].

Orlyk, V. (2018). Skarb ol'viys'kykh «borysfeniv» iz s. Yaselka Ochakivs'koho rayonu Mykolayivs'koyi oblasti. *Aktual'ni problemy numizmatyky u systemi spetsial'nykh haluzey istorychnoi nauky: tezy dopovidey V-yi mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, 21-22 chervnya 2018 r.* Medzhybizh – Pereiaslav-Khmel'nyts'kyy – Kropyvnyts'kyy – Kyiv, S.13–14. [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2004) *Problemy istorii podatkovoi polityky Rosiiskoi imperii v ukrainskomu seli kintsia XVIII – pochatku XX st. v “aharnii” istoriografii*. [The problems of the history of the tax policy of the Russian empire in the Ukrainian suburb in the end of the XVIII – the beginning of the XX cent in the “agricultural” historiography]. *Istoriia Ukrainy. Malovidomi imena, podii, fakty*. [The history of Ukraine. Unknown names, events and facts]. (27). 224-239. [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2007). *Podatkova polityka Rosiiskoi imperii v Ukraini v doreformeniyi period: monografiia* [Tax policy of the Russian Empire in Ukraine in pre-reform period: a monograph]. Kirovohrad: *Imeks-LTD*. [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2007). *Selyanstvo Ukrayiny v fiskal'niy politytsi imperiy Romanovykh i Habsburhiv* [The peasantry of Ukraine in the fiscal policy of the Romanov and Habsburg empires]. *Problemy istoriyi Ukrayiny XIX-pochatku XX st.* - Problems of the History of Ukraine of XIX – beginning XX cc., 13, 83-86 [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2009). *Kozatstvo Livoberezhnoyi Ukrayiny u finansoviy politytsi Rosiys'koyi imperiyi u kintsi XVIII – seredyni XIX st.* [Cossacks of the Left Bank Ukraine in the financial policy of the Russian Empire at the end of the 18th – the middle of the XIX century]. *Problemy istoriyi Ukrayiny XIX – pochatku XX st.*, XVI 83–97. [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2011) *Rehionalni osoblyvosti podatkovoi polityky uriadu Rosiiskoi imperii v doreformeniyi period: problemy metodolohii doslidzhennia.* [Regional features of the tax policy of the Government of the Russian Empire in the pre-reform period: problems of research methodology]. *Hurzhivski istorychni chytannia.* 4. 281–283. [in Ukrainian].

Orlyk, V. M. (2011). *Derzhavni finansy Rosiiskoi imperii pershoi polovyny XIX st.: stan ta osnovni tendentsii.* [The state finances of the Russian Empire in the first half of the XIX century: the condition and main tendencies]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu*, (30), 96–108. [in Ukrainian].

Orlyk, V., Kotsur, V. & Tsyganenko, L. (2019). Klad ol'viyskikh monet «borisfenov», naydenyy v Gorodishchenskom rayone Cherkasskoy oblasti vesnoy 2018 goda. *Acta Archaeologica Lodziensia*, 65, 37–48. [in Russian].

Orlyk, W. (2014) *Falszywy dukat lenny z 1588 roku odkryty na Ukrainie* [The false ducat of 1588 excavated in Ukraine]. *Przegląd Numizmatyczny.* 3 (86). 48. [in Polish].

Priadko, O. & Yurchenko, O. (2015) *Numizmatychni znakhidky rannomodernoho chasu z c. Prystromy na Pereiaslavshchyni.* [Numismatic findings of early modern time from Prystromy in Pereiaslav Region]. *Novi doslidzhennia pamiatok Kozatskoi doby v Ukrainy.* 24. 143–148. [in Ukrainian].

Priadko, O. & Yurchenko, O. (2017) *Novi znakhidky rymskykh monet na Pereiaslavshchyni.* [New finds of Roman coins in Pereiaslav Region]. *Nizhynska Starovyna. Seriya Pamiatkoznavstvo Pivnichno-Skhidnoho rehionu Ukrainy.* 9. 24 (27). 84–91. [in Ukrainian].

Priadko, O. (2019) *Znakhidka monety Volodymyra Olherdovycha XIV st. z m. Pereiaslav.* [Find of the coin of Vladimir Olgerdovich of XIV century from Pereiaslav]. *Novi doslidzhennia pamiatok Kozatskoi doby v Ukrainy.* 28. 125–126. [in Ukrainian].

Spasskij, I. G. (1971) *Katalog efimkov 1655 g.* [Catalog of Efimoks 1655]. *Numizmatika i Sfragistika.* (4). 102–103. [in Russian].

Teteria, D. & Priadko, O. (2016) *Znakhidka vizantiiskoi monety na terytorii Pivdenno-Zakhidnoi Pereiaslavshchyny.* [Finding of Byzantine coin in the territory of Southwestern Pereiaslav Region]. Abstract of papers: «Aktualni problemy numizmatyky u systemi spetsialnykh haluzei istorychnoi nauky», pp. 26–29. [in Ukrainian].

Yurchenko, O. (2013) *Dukach iz s. Letsky na Pereiaslavshchyni.* [Dukach from Lecki in Pereiaslav Region]. *Naukovi zapysky z ukrainskoi istorii.* 33. 168–169. [in Ukrainian].

Zuber, S. & Zakharchenko, C. (2011) *Muzei ukrainskykh obriadiv NHER «Pereiaslav»: do istorii zapochatkuvannia ta provedennia narodnykh sviat.* [NHER «Pereiaslav» Museum of Ukrainian Rites: Towards a History of the Beginning and Conduct of National Holidays]. Abstract of papers: *Zhovkivski chytannia 2011. Muzei v suchasnomu sviati.* Lviv: pp. 88–91. [in Ukrainian].

Ілюстрації

Рис. 1.

Римська імперія, Марк Аврелій (161-180), денарій
170-171 рр., м.д. Рим (RIC III 228).
Інв. № Н-340.

Рис. 2.

Річ Посполита, Август III Сильний, орт 1754 року.
Інв. № Н-2131.

Рис. 3.

Московський «Сфімок з ознаками» на
левендаальдері м. Гельдерна 16(?)2 р.; з колекції
НІЕЗ «Переяслав». Інв. № Н-2132.

Рис. 5.

Російська імперія, Микола II Романов, рубль 1898
рік з припаяним вушком («дукач»)

Рис. 4.

Російська імперія, рублі 1730- років.